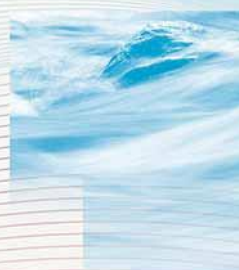

Nader Onderzoek Ecologie

Langesteeg 9a, Leusden

Documentcode: SOB005361.RAP001.NO

Nader Onderzoek Ecologie

Langesteeg 9a, Leusden

Documentcode: SOB005361.RAP001.NO

Opdrachtgever

Boomgoed B.V.
Schoolsteeg 1
3831 KC Leusden

Contactpersoon opdrachtgever

De heer T. van de Boom

Contactpersoon LievenseCSO

De heer J. van Mil
T: 088 - 910 2043
E: JvMil@LievenseCSO.com

De heer D. Habers

T: 088 - 910 2032
E: DHabers@LievenseCSO.com

Projectcode	SOB005361
Documentnummer	SOB005361.RAP001.NO
Versiedatum	6 juni 2018
Status	Concept

Autorisatie			
Documentnummer	Versiedatum	Status	
SOB005361.RAP001.NO	6 juni 2018	Definitief	
Opgesteld door:	Functie	Datum	Paraaf
D. Habers	Adviseur Ecologie	25.06.2018	
Geverifieerd door:	Functie	Datum	Paraaf
D. van der Veen	Adviseur Ecologie	25.06.2018	
Akkoord projectleider:	Functie	Datum	Paraaf
J. van Mil	Adviseur Ecologie	25.06.2018	

LIEVENSECSO MILIEU B.V.

BUNNIK

Postbus 2
3980 CA Bunnik
Regulierenring 6
3981 LB Bunnik

LEEWARDEN

Postbus 422
8901 BE Leeuwarden
Orionweg 28
8938 AH Leeuwarden

DEVENTER

Postbus 2018
7420 AA Deventer
Gotlandstraat 26
7418 AZ Deventer

MAASTRICHT

Postbus 1323
6201 BH Maastricht
Sleperweg 10
6222 NK Maastricht

HOOGVLIET

Postbus 551
3190 AM Rotterdam-Hoogvliet
Hoefsmidstraat 41
3194 AA Rotterdam-Hoogvliet

E-mail: info@LieverseCSO.com
KvK-nummer: 30152124

Website: LieverseCSO.com
BTW-nummer: NL. 8075.03.368.B.01

IBAN: NL63 ABNA 0570208009

Inhoudsopgave

Hoofdstuk	Pagina
1 Inleiding	2
1.1 Nader onderzoek beschermde natuurwaarden.....	2
2 Plangebied.....	3
2.1 Planontwikkeling en geplande ingrepen	4
3 Onderzoeksopzet en methode.....	5
3.1 Afbakening opzet	5
3.2 Onderzoeksopzet	5
3.2.1 Steenuil en kerkuil.....	5
3.2.2 Huismus	6
4 Resultaten	7
4.1 Steenuil en kerkuil.....	7
4.2 Huismus.....	9
5 Effectbeoordeling, conclusie en aanbevelingen.....	11
5.1 Effectbeoordeling.....	11
5.2 Conclusie	13
5.3 Zorgplicht	13
5.4 Geldigheid onderzoeksgegevens.....	14
5.5 Bovenwettelijke maatregelen	14

Bijlagen

Bijlage 1	Wet natuurbescherming
Bijlage 2	Literatuur
Bijlage 3	Kaart regionale ligging
Bijlage 4	Foto's van het plangebied

1 Inleiding

1.1 Nader onderzoek beschermde natuurwaarden

In opdracht van Boomgoed B.V. heeft LievenseCSO Milieu B.V. een nader onderzoek naar steenuil, kerkuil en huismus uitgevoerd voor het plangebied aan de Langesteeg 9a in Leusden, gemeente Leusden.

Aanleiding voor het nader onderzoek is de beoogde ontwikkeling in het plangebied waarvoor in voorjaar 2018 een Quicksan Ecologie voor is uitgevoerd. In deze Quicksan is geconcludeerd dat het plangebied mogelijk wordt gebruikt door de steenuil, kerkuil en huismus. Deze soorten kunnen mogelijke schade ondervinden als gevolg van de planontwikkeling. Het advies in de Quicksan is om nader onderzoek uit te voeren naar het gebruik van het plangebied door deze soorten.

Het doel van dit nader onderzoek is vast te stellen of de betreffende ontheffingsplichtige soorten daadwerkelijk voorkomen (met bijbehorende functie(s) in het plangebied) en/of vervolgens de geplande ontwikkelingen strijdig zijn met de soortbescherming van de Wet natuurbescherming (zie bijlage 1). In geval van te verwachten knelpunten tussen een soort en planontwikkeling, wordt aangegeven welke vervolgstappen nodig zijn en welke mitigerende (verzachtende maatregelen) en/of compenserende maatregelen van toepassing kunnen zijn. Op basis van dit nader onderzoek kan, indien nodig, een ontheffing worden aangevraagd bij de Provincie Utrecht.

Als geen ontheffingsplichtige soorten aangetroffen worden in het plangebied, of als de aanwezige ontheffingsplichtige soorten geen schade zullen ondervinden van de geplande ingrepen, blijven te allen tijde de algemene beschermende bepalingen van kracht in de zin van de algemene zorgplicht (artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming).

LievenseCSO Milieu B.V. is door Eerland Certification gecertificeerd voor de ISO 9001- en de 14001-normen en heeft een eigen kwaliteitssysteem. De medewerkers van LievenseCSO Milieu B.V. voor de flora- en faunaonderzoeken zijn allen VCA gecertificeerd. Daarnaast is CSO lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). LievenseCSO Milieu B.V. is niet aansprakelijk voor (vervolg)schade welke kan voorkomen op basis van de inhoud en resultaten van de opgestelde nader onderzoek. Dit rapport is opgesteld op verzoek van de opdrachtgever en is zijn eigendom.

2 Plangebied

Het plangebied is gesitueerd aan de Langesteeg 9a in Leusden (zie figuur 2.1). De regionale ligging is weergegeven in bijlage 3. Het plangebied is circa 1,4 hectare groot. Op het perceel staat een voormalig agrarisch bedrijf, twee woningen en meerdere opslagboxen (zie figuur 2.2 en 2.3). Het perceel wordt aan de noord-, zuid- en westzijde begrensd door agrarische percelen en aan de oostzijde door een bomenrij en een agrarisch perceel.

Figuur 2.1: situering van het plangebied (rode contour; bron kaart: Opdrachtgever)

Figuur 2.2: Aanzicht van uit het oosten

Figuur 2.3: Aanzicht vanuit het zuiden

2.1 Planontwikkeling en geplande ingrepen

Het plan omvat de sloop van de schuren en panden, de opslagboxen en één van de woningen (nummer negen). Vervolgens worden vier nieuwe, vrijstaande woningen gerealiseerd met een landschappelijke herinrichting van het plangebied (zie figuur 2.4).

Figuur 2.4: Visie van de toekomstige inrichting van het plangebied

3 Onderzoeksopzet en methode

3.1 Afbakening opzet

Het nader onderzoek betreft een soortgerichte inventarisatie naar de steenuil, kerkuil en huismuis. Er is gericht onderzoek gedaan naar aanwijzingen of deze soorten aanwezig is in of nabij het plangebied. Indien deze aanwijzingen zijn aangetroffen, is een inschatting gemaakt van de functie en waarde van het plangebied voor de betreffende soort. Het nader onderzoek kan gebruikt worden als bijlage bij een eventuele ontheffingsaanvraag. In het nader onderzoek is geen onderzoek gedaan naar andere soorten dan steenuil, kerkuil en huismus. Het onderzoek is uitgevoerd door een deskundige ecooloog van LievenseCSO Milieu B.V.

3.2 Onderzoeksopzet

3.2.1 Steenuil en kerkuil

Het onderzoek naar steenuil en kerkuil is uitgevoerd conform de kennisdocumenten van de steenuil en kerkuil (BIJ12, 2017) en het inventarisatieprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (NGB, 2017). Op basis van deze protocollen kan de aan- of afwezigheid van een nest worden aangetoond door waarnemingen van nest indicatieve waarnemingen en/of aanwezigheid van deze vogels in het potentiële broedbiotoop. De aanwezigheid van de steenuil en kerkuil kan worden uitgesloten, als er tijdens drie gerichte veldbezoeken in de periode 15 februari tot en met 15 juli, geen aanwezigheid kan worden aangetoond. De inventarisatie dient in de avondschemer (vanaf een half uur na zonsondergang, tot anderhalf uur na zonsondergang) of in de ochtendschemer (vanaf anderhalf uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst). De inventarisatie dient tijdens goede weersomstandigheden en geluidsluwe momenten én met een tussenperiode van minimaal 10 dagen uitgevoerd te worden. Het onderzoek is gebaseerd op zicht- en geluidwaarnemingen. Tijdens het onderzoek is de territoriale roep van de mannelijke steenuil (lokgeluid) met geluidsapparatuur afgespeeld om aan-/ of afwezigheid van steenuil aan te tonen. Voor de kerkuil is dit niet mogelijk omdat deze soort niet reageert op het geluid van soortgenoten. Aanvullend hierop is een bewegingscamera opgehangen in de grote schuur, tegenover een balk waaronder verse veren en braakballen van de kerkuil zijn gevonden. Tijdens het onderzoek zijn twee bezoeken in de ochtenduren en één in de avond uitgevoerd, aanvullend hierop is gezocht naar braakballen, veren en overige sporen van de steenuil en kerkuil.

3.2.2 Huismus

Het onderzoek naar huismus is uitgevoerd conform de kennisdocumenten van de steenuil en kerkuil (BIJ12, 2017) en het inventarisatieprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (NGB, 2017). Op basis van deze protocollen kan de aan- of afwezigheid van een nest worden aangetoond door waarnemingen van nest indicatieve waarnemingen en/of aanwezigheid van de huismus in het potentiële broedbiotoop. De aanwezigheid van de huismus kan worden uitgesloten, als in de periode 1 april tot en met 15 mei twee veldbezoeken uitgevoerd in de ochtend (vanaf 1 tot 2 uur na zonsopkomst) of in de avond (1 tot 2 uur voor zonsondergang). Hierbij is gelet op de juiste weersomstandigheden en gekozen voor geluidsluwe momenten. Het onderzoek is gebaseerd op visuele en geluidswaarnemingen en sporenonderzoek. In het voorliggende onderzoek zijn twee ochtend veldbezoeken uitgevoerd conform de juiste onderzoekscondities (zie tabel 3.2).

Tabel 3.1. Overzicht onderzoeksperioden van de mogelijk aanwezige soorten

Beschermd soort	Status onderzoeksperiode												Totaal # inspecties	Methode/ protocol
	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sept	okt	nov	dec		
Steenuil Kerkuil													3	Kennisdocument BIJ12 en soortinventarisatie- protocol NGB
Huisumus														Kennisdocument BIJ12 en soortinventarisatie- protocol NGB

	suboptimale onderzoeksperiode
	optimale onderzoeksperiode
	niet geschikte onderzoeksperiode

Tabel 3.2. Data veldbezoeken

Datum	Tijd	Zon op/onder	Soorten	Temp.	Wind	Bewolking/neerslag
03-04-2018		Braakballen, veren e.d. uilen zoeken	Quickscan			
12-04-2018	05:20 – 07:00	06:53	Steenuil kerkuil	9°C	3 Bft NO	Bewolkt, droog
12-04-2018		Ophangen camera	Steenuil kerkuil			
12-04-2018	07:50 – 09:00	06:53	Huisumus	9°C	2 Bft NO	Bewolkt, droog
23-04-2018	04:50 – 06:40	06:37	Steenuil kerkuil	12°C	2 Bft WZW	Licht bewolkt, droog
23-04-2018		Controle camera	Steenuil kerkuil			
23-04-2018	07:30 – 8:40	06:37	Huisumus	12°C	2 Bft WZW	Zonnig, onbewolkt, droog
03-05-2018	20:30 – 22:40	21:07	Steenuil kerkuil	7°C	3 Bft WZW	Onbewolkt, droog
03-05-2018		Controle en verwijderen camera	Steenuil kerkuil			

4 Resultaten

4.1 Steenuil en kerkuil

In de Quicksan is geconcludeerd dat een deel van het plangebied mogelijk onderdeel is van het leefgebied van de steenuil en kerkuil. De grote noordoostelijke schuur op het terrein is in potentie geschikt als potentiële nestplaats, waarbij het omliggende terrein onderdeel kan zijn van het leefgebied behorende bij deze jaarrond beschermde nestplaats. Tijdens de Quicksan zijn in deze schuur meerdere braakballen en veren van zowel steenuil als kerkuil gevonden (zie figuur 4.1 en 4.3). Deze zijn bij de start van het nader onderzoek verwijderd.

Tijdens het nader onderzoek is er in het plangebied een vaste rustplaats en leefgebied van de kerkuil vastgesteld. Tijdens de veldbezoeken is deze soort meerdere malen rustend of rondvliegend rondom de noordoostelijke schuur waargenomen (zie figuur 4.2 en 4.4). Tijdens het nader onderzoek zijn geen nestlocaties van de kerkuil waargenomen. Ook zijn er in de schuur geen nieuwe braakballen of veren van de kerkuil aangetroffen. Ook is de kerkuil niet op de bewegingscamera vastgesteld tijdens het onderzoek.

Op de bewegingscamera zijn geen waarnemingen van de steenuil vastgelegd. De steenuil is tijdens de veldbezoeken en het cameraonderzoek niet aangetroffen.

Op basis van de Quicksan en het nader onderzoek wordt vastgesteld dat de noordoostelijke schuur een essentiële rustplaats is van de kerkuil. Hiernaast maakt een groot deel van het plangebied onderdeel uit van het essentieel leefgebied van de kerkuil behorende bij de rustplaats (zie figuur 4.5). Op basis van de Quicksan en het nader onderzoek is vastgesteld dat de steenuil geen vaste rust- of verblijfplaats heeft binnen het plangebied door ontbreken van waarnemingen.

Figuur 4.1: Opgehangen wildcamera

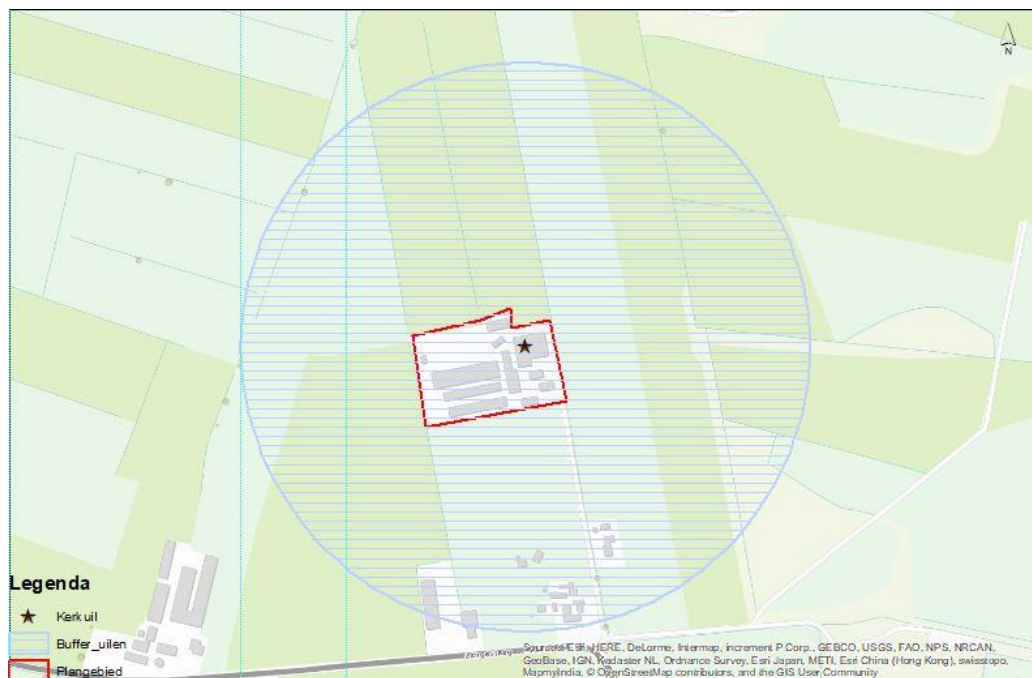
Figuur 4.2: Locatie aangetroffen rustende kerkuil

Figuur 4.3: Aangetroffen veren van steen- en kerkuil

Figuur 4.4: Potentieel leefgebied kerkuil vanuit schuur

Figuur 4.5 Waarneming van vaste rustplaats van de kerkuil op de noordoostelijke schuur inclusief territorium van 300 meter (blauwe cirkel)

4.2 Huismus

Uit de Quicksan is gebleken dat meerdere gebouwen en schuren in het plangebied geschikt zijn als potentiële verblijfplaats of nestlocatie van de huismus (zie figuur 4.8). Het omliggende terrein kan hierbij onderdeel zijn van het potentiële leefgebied.

Tijdens het nader onderzoek zijn in de noordoostelijke schuur, de oostelijke opslag box en woning nummer 9, nest indicerende waarnemingen van de huismus gedaan (zingen, met nestmateriaal bij nestlocatie en paargedrag; zie figuur 4.7 en 4.7). In totaal zijn er in één telling maximaal vier verschillende mannetjes waargenomen die nest indicerend gedrag vertoonden (zie figuur 4.9). De nesten bevinden zich onder de dakpannen. Op basis van het nader onderzoek wordt de omvang van de populatie huismussen vastgesteld op vier paartjes binnen het plangebied.

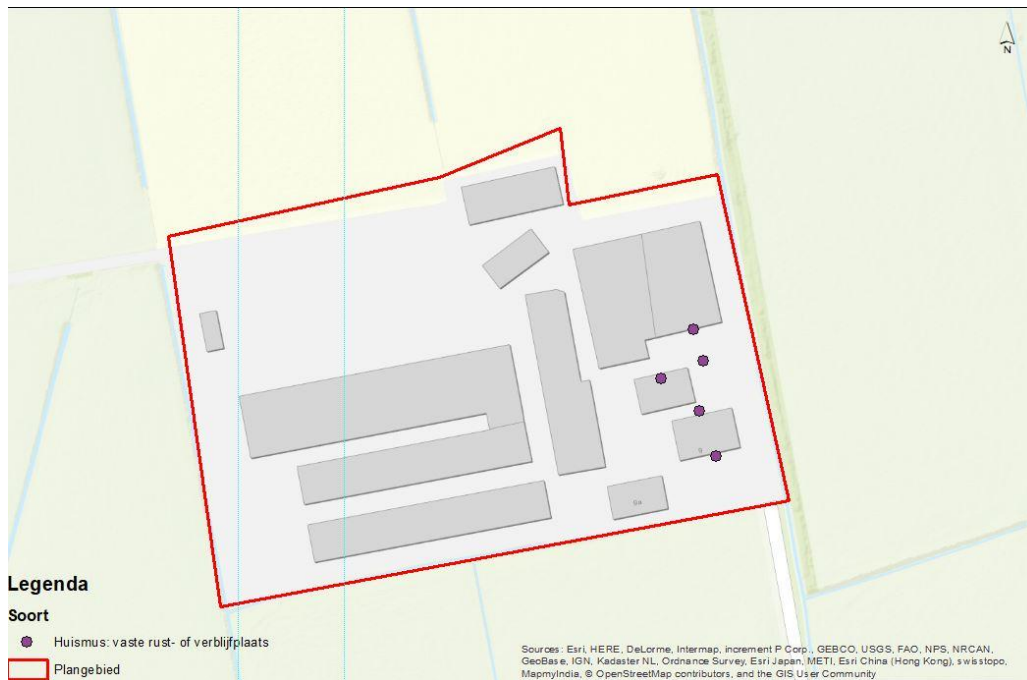
Figuur 4.6: Nestlocatie op perceel 9

Figuur 4.7: Nestlocatie in de grote schuur

Figuur 4.8: Het plangebied met de geschikte gebouwen voor de huismus

Figuur 4.9 Waarnemingen van vaste rust- en verblijfplaatsen van de huismus bij de noordoostelijke schuur, de opslagboxen en woning nummer negen.

5 Effectbeoordeling, conclusie en aanbevelingen

5.1 Effectbeoordeling

Het plan omvat de sloop van de schuren en panden van het agrarisch bedrijf, de opslagboxen en één van de woningen (nummer negen). Hier komen vier nieuwe, vrijstaande woningen met een landschappelijke inrichting van het plangebied voor in de plaats. In het nader onderzoek is vastgesteld dat het de noordoostelijke schuur in het plangebied onderdeel uitmaakt van essentieel leef- en foerageergebied voor de kerkuil. In en rondom de noordoostelijke schuur en rondom woning nummer 9 bevinden zich vier actieve paartjes van de huismus. Door de veranderingen als gevolg van het voornemen verandert de functie van het plangebied voor deze soorten. Door de sloop van de bovengenoemde panden worden essentiële verblijfplaatsen en daarmee tevens essentieel leefgebied aangetast. Als gevolg hiervan is het mogelijk dat de aanwezige verblijfplaatsen en rust- en nestlocaties worden verlaten. De steenuil is tijdens het onderzoek niet waargenomen, negatieve effecten door de geplande ontwikkeling kan dan ook worden uitgesloten. In onderstaande tabel zijn de effecten van de planontwikkeling op de onderzochte beschermde soorten (tabel 5.1) aangegeven.

Tabel 5.1: Effecten planontwikkeling op de onderzochte soorten

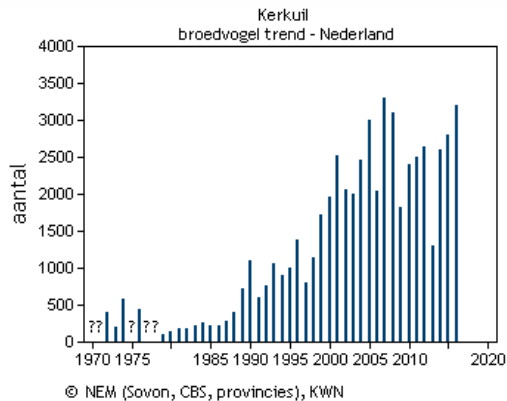
Onderzochte soort	Effect van de planontwikkeling
Steenuil	Geen negatief effect
Kerkuil	Verandering essentieel leef- en foerageergebied en verlies nestlocatie (noordoostelijke schuur)
Huisemus	Verandering essentieel leef- en foerageergebied en verlies nestlocaties (noordoostelijke schuur en woning 9)

Staat van instandhouding kerkuil

De staat van instandhouding van de kerkuil in Nederland wordt als gunstig geclassificeerd (zie box 1). Omdat er vaste rustplaats verloren en hiermee een deel van het territorium van de kerkuil verloren gaat is een ontheffing voor de kerkuil noodzakelijk. Hiermee wordt een mogelijke overtreding van de verboden uit artikel 3.1 lid en lid 4 van de Wet natuurbescherming (zie bijlage 1) voorkomen.

Box 1: Staat van instandhouding van de kerkuil (SOVON, 2017)

Sinds 1990 neemt het aantal kerkuilen in Nederland toe (zie figuur 5.1). De afgelopen tien jaar is deze toename redelijk gestabiliseerd. Vanwege grote fluctuaties in het voedselaanbod variëren jaarlijkse aantallen enorm. De staat van instandhouding (SVI) van deze soort in Nederland beoordeeld op gunstig (Sovon, 2017; zie figuur 5.2)

Figuur 5.1: Trendlijnen van de kerkuil als broedvogel. Trendlijnen van de kerkuil als niet broedvogel zijn niet bekend.

Beoordeling Staat van Instandhouding				
Populatie	Verspreiding	Leefgebied	Toekomst	Eindoordeel
gunstig	gunstig	gunstig	gunstig	gunstig

Figuur 5.2: Staat van Instandhouding van de huismus (Sovon, 2017)

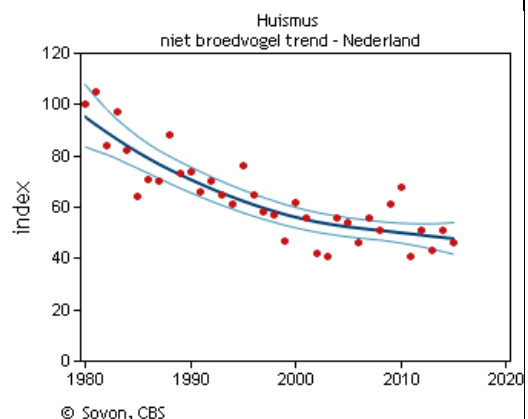
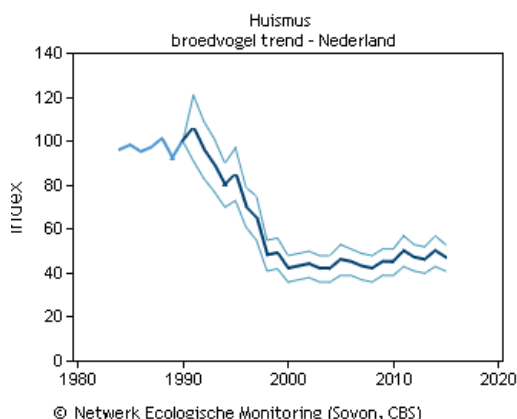
Staat van instandhouding huismus

De staat van instandhouding van de huismus in Nederland wordt als matig ongunstig geclassificeerd (zie box 1). Bij de geplande ingrepen in het plangebied worden de verboden uit artikel 3.1 lid 2 en lid 4 van de Wet natuurbescherming (bijlage 1) overtreden. Het aanvragen van een ontheffing omtrent huismus is noodzakelijk.

Mitigerende maatregelen zijn nodig om te voorkomen dat de planontwikkeling de gunstige staat van instandhouding van de *lokale* populatie in gevaar brengt. Door het uitvoeren van deze maatregelen kunnen de negatieve effecten van de planontwikkeling volledig te niet worden gedaan (zie ook paragraaf 5.5).

Box 2: Staat van instandhouding van de huismus (SOVON, 2017)

De huismus was lange tijd de talrijkste Nederlandse broedvogel. Sinds 1975 zijn de aantallen in Nederland gehalveerd (zie figuur 5.1). De grootste afname lijkt voorbij waarbij de recente populatie fluctueert rond de 40% van de aantallen rond 1980. Hiermee wordt de staat van instandhouding (SVI) van deze soort in Nederland beoordeeld op matig ongunstig (Sovon, 2017; zie figuur 5.2)

Figuur 5.1: Trendlijnen van de huismus als broedvogel en niet broedvogel

Beoordeling Staat van Instandhouding				
Populatie	Verspreiding	Leefgebied	Toekomst	Eindoordeel
matig ongunstig	matig ongunstig	gunstig	gunstig	matig ongunstig

Figuur 5.2: Staat van Instandhouding van de huismus (Sovon, 2017)

5.2 Conclusie

Op basis van dit onderzoek wordt geconcludeerd dat de planontwikkeling een negatief effect heeft op de vaste- rust en verblijfplaatsen in het leefgebied van de strikt beschermde huismus en kerkuil. De steenuil is tijdens het onderzoek niet aangetroffen. Negatieve effecten op deze soort door de geplande ontwikkeling kan worden uitgesloten.

Indien verblijfplaatsen en/of essentieel leefgebied van huismus en kerkuil worden aangetast, is een ontheffing op grond van de Wnb noodzakelijk. Verlies aan verblijfplaatsen en/of aan essentieel foerageergebied moet bij aantasting worden gecompenseerd conform de hiervoor geldende eisen uit de Kennisdocumenten (BIJ12) van deze soorten. Hiermee wordt voorkomen dat de gunstige staat van instandhouding van deze soorten in het geding komt. Het aanvragen van een ontheffing voor kerkuil en huismus is noodzakelijk en wordt verleenbaar geacht. Dit aspect staat derhalve niet aan de uitvoerbaarheid van de voorgenomen bestemmingsplanwijziging in de weg.

5.3 Zorgplicht

Voor alle aanwezige soorten, ook welke niet beschermd zijn via de Wet Natuurbescherming beschermingsregimes, geldt altijd de zorgplicht (artikel 1.11 Wnb). In de zorgplicht wordt gesteld dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Dit betekent dat tijdens de werkzaamheden rekening dient te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van diverse algemene soorten. Aanwezige dieren dienen de gelegenheid te krijgen om het terrein zelfstandig te verlaten. Indien deze dieren het terrein niet zelfstandig kunnen verlaten dienen deze te worden verplaatst naar geschikt habitat buiten de ingreep. Dergelijke werkzaamheden dienen bij voorkeur niet plaats te vinden tijdens de winterperiode.

Ten aanzien van broedvogels wordt geadviseerd verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen (wat doorgaans tussen 15 maart en 15 augustus loopt) uit te laten voeren. Wordt er wel in het broedseizoen gewerkt dan dient voorafgaand aan de werkzaamheden een deskundige op het gebied van vogels te worden ingezet. De deskundige stelt vast of er broedsels aanwezig zijn en zo ja of deze worden verstoord door de toekomstige werkzaamheden. Voor het huidige voornemen betekent dit dat er *maximaal* 3 dagen voorafgaand aan de start van de sloop een broedvogelcheck moet plaatsvinden, om eventuele broedgevallen uit te sluiten.

Voorts wordt geadviseerd met de verlichting (tijdens bouwfase en bij realisatie) rekening te houden met soorten die gevoelig zijn voor licht (bijvoorbeeld vleermuizen). Dit kan door het licht zo veel mogelijk te richten, zo min mogelijk 's nachts te werken en strooilicht zo veel mogelijk te beperken.

5.4 Geldigheid onderzoeksgegevens

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag hanteert over het algemeen de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: *“Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”*

5.5 Bovenwettelijke maatregelen

De directe omgeving van het plangebied is potentieel geschikt als leefgebied soorten als gierzwaluw, huiszwaluw, steenuil en verschillende vleermuissoorten. Deze soorten staan onder druk door steeds verder afnemende broedgelegenheid en verblijfplaatsen.

Met geringe inspanningen kan het plangebied tijdens de herinrichting mogelijkheden bieden voor de vestiging van verschillende soorten. Bijvoorbeeld door het plaatsen van nestkasten (mussenflat), speciale dakpannen, vogelvides, (inbouw) vleermuiskasten én maatwerk kan een positieve impuls worden gegeven aan de lokale populaties.

Bijlagen

Bijlage 1 Wet natuurbescherming

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) vervangt sinds 1 januari 2017 de Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en faunawet en de Boswet en voorziet hiermee in een gemoderniseerd wettelijk kader voor de bescherming van natuurgebieden, dier- en plantensoorten en houtopstanden. Een belangrijk deel van de in de wet opgenomen regels bestaat uit de omzetting van de internationale verplichtingen op het vlak van bescherming van de biologische diversiteit, in het bijzonder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De Wnb richt zich in basis op:

- Het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit,
- Het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- Het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De wet geeft ook invulling aan de in het bestuursakkoord natuur gemaakte afspraken over decentralisatie van taken en verantwoordelijkheden van het Rijk naar de provincies. De instrumenten en begrippenkaders van de Wnb zijn zo goed mogelijk afgestemd op andere onderdelen van het omgevingsrecht, in het bijzonder de toekomstige Omgevingswet.

In de Wnb zijn, behalve meer algemene bepalingen over bevoegdheden, natuur- en landschapsbeleid, beleidsmonitoring en instrumenten ter bescherming van natuur en landschap ook specifieke regels opgenomen ter bescherming van bijzonder natuurwaarden. Het gaat dan in het bijzonder om de bescherming van natuurgebieden van Europees belang (Natura 2000-gebieden) en de bescherming van soorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen die een specifieke bescherming behoeven. Deze onderwerpen zullen hieronder worden toegelicht.

Zorgplicht

Een belangrijk overkoepelend instrument is de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Deze zorg houdt in elk geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor in het wild levende dieren en planten:

- Dergelijke handelingen achterwege laat dan wel
- Indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- Voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zo veel mogelijk beperkt of ongedaan maakt (mitigatie).

Gebiedsbescherming

In de Wnb zijn regels opgenomen die de bescherming van natuurgebieden van Europees belang die behoren tot het Natura 2000-netwerk. Deze gebieden worden beschermd om de gunstige staat van instandhouding van vogelsoorten, habitattypen en andere planten- en diersoorten te behouden en waar nodig te herstellen. Voor plannen of projecten met mogelijke schadelijke handelingen is in de Wnb een vergunningensysteem opgenomen. Hieraan gekoppeld kan het bevoegd gezag preventieve dwingende maatregelen opleggen om schadelijke effecten te voorkomen.

Op basis van de Wnb wordt alleen nog bescherming geboden aan de zogenaamde Natura 2000-gebieden, welke onderdeel zijn van het Europese netwerk van natuurgebieden. De eerder nationaal beschermde natuurmonumenten worden niet meer beschermd op grond van nationale wetgeving. Wel kunnen provincies 'bijzondere provinciale natuurgebieden' en bijzondere provinciale landschappen' aanwijzen. Provincies kunnen eventueel zelf regelgeving opstellen voor deze gebieden.

De gebiedsbescherming is gericht op de bescherming van aangewezen habitats en soorten binnen de gebieden. Significante negatieve effecten op het beschermde gebied zijn niet toegestaan, tenzij sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, er geen alternatieven voorhanden zijn en alle schade wordt gecompenseerd. De wet voorziet eveneens in het beschermen van het gebied tegen handelingen buiten het Natura 2000-gebied met een mogelijk negatief effect op de beschermde habitats en hieraan gekoppelde soorten. Dit is geregeld op basis van de zogenaamde externe werking.

Ten aanzien van Natura 2000-gebieden komen de uitvoeringsbevoegdheden voor het overgrote deel bij de provincies te liggen, met uitzondering van het aanwijzen van Natura 2000-gebieden en het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen. Ten aanzien van de uitvoering is de provincie waarin een ingreep plaatsvindt, bevoegd. Voor rijkswateren blijft de rijksoverheid bevoegd.

Soortenbescherming

De in de Wnb gestelde regels ter bescherming van soorten voorzien in voorschriften ter bescherming van de van nature in het wild levende planten- en diersoorten. In dit deel staan de verplichte instrumenten van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern, Bonn en het biodiversiteitsverdrag centraal. Het is erop gericht om voor de beschermde soorten een gunstige staat van instandhouding te bereiken of te herstellen.

Verbodsbepalingen

De verboden, afwijkingsmogelijkheden en andere beschermingsmiddelen zijn direct overgenomen uit deze richtlijnen en verdragen en worden in de Wnb opgedeeld in drie beschermingsregimes. Elk van de drie beschermingsregimes kent zijn eigen soortenlijsten met daarbij eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffingsverlening. Voor de eerste twee beschermingsregimes sluiten deze nauw aan bij de verboden en uitzonderingen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere soorten geldt een minder strikt regime.

Vogelrichtlijnsoorten: De bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogels van soorten die voorkomen in de EU als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en de niet in die bijlage genoemde geregeld voorkomende trekvogelsoorten (artikel 3.1; zie bijlage 1).

Voor deze soorten gelden de volgende verboden:

- lid 1: Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
- lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- lid 3: Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
- lid 4: Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- lid 5: Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijnsoorten: De bescherming van in het wild levende dieren en planten van soorten die voorkomen in de EU (zie bijlage 1) op grond van de Habitatrichtlijn (bijlagen I, II, IV en V) en soorten van de Conventie van Bern Appendix II en de Conventie van Bonn Appendix I (art. 3.5; zie bijlage 1). Voor deze soorten zijn in de Wnb de volgende verboden opgenomen:

- lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- lid 3: Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
- lid 5: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Andere soorten: De bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeld in de bijlage van de Wnb (art. 3.10; zie bijlage 2). Voor deze soorten is onverminderd artikel 3.5 eerste, vierde en vijfde lid het verboden om:

- lid 1a: In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen.
- lid 1b: De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
- lid 1c: Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Voor de zoogdier-, amfibie- en reptielsoorten opgenomen in de bijlage van artikel 3.10 geldt geen Europese verplichting tot bescherming. Deze soorten worden beschermd vanwege ecologische redenen of de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om kwetsbare en bedreigde dier- en plantsoorten te beschermen.

Nesten

De Wnb kent geen standaardperiode voor het broedseizoen van vogels. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken.

Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 1.3 lid 2 van de Wnb. U heeft voor deze soorten geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als u maatregelen treft die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. U mag dus buiten het broedseizoen nesten verplaatsen of verwijderen, maar daar zijn uitzonderingen op.

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 1.3 lid 2 van de Wnb het gehele seizoen:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Deze categorieën zijn terug te vinden in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten'.

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

In de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten

De aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten is indicatief en niet uitputtend. Als aanvulling op de vorige lijst zijn ook vogelsoorten opgenomen met niet jaarrond beschermde nesten. De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voormalige ecologische hoofdstructuur, EHS) is een netwerk van beschermde natuurgebieden, dat in de basis gevormd wordt door de al bestaande natuur, zoals duinen, heiden, bossen, meren en landgoederen. Aanvullend hierop worden nieuwe natuurgebieden ontwikkeld, bijvoorbeeld op gronden die eerst voor landbouw gebruikt werden. Ecologische natuurverbindingen verbinden deze gebieden met elkaar.

In het NNN liggen:

- Bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 nationale parken;
- Gebieden waar nieuwe natuur wordt aangelegd;
- Landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- Ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en de Waddenzee;
- Alle Natura 2000-gebieden.

Het NNN moet uiteindelijk samen met de natuurgebieden in andere Europese landen het aaneengesloten pan-Europees Ecologisch Netwerk (PEEN) vormen. Het ruimtelijke beleid voor het NNN is gericht op behoud en ontwikkeling (spelregels EHS) van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in deze gebieden het 'nee, tenzij'-regime. Indien een voorgenomen ingreep de 'nee, tenzij'-afweging met positief gevolg doorloopt kan de ingreep plaatsvinden, mits de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd. Indien de voorgenomen planontwikkeling met bijbehorende ingreep/ingrepen niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee, tenzij'-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden, tenzij het onderstaande van toepassing is.

Saldobenadering

In die gevallen waarbij het instrument saldobenadering van toepassing is hoeft het 'nee, tenzij'-afwegingskader niet doorlopen te worden en is ook geen sprake van compensatie, zoals bij ingrepen onder het 'nee, tenzij'-regime.

Harde eis hierbij is wel dat aan alle voorwaarden voor het toepassen van de saldobenadering wordt voldaan. Alleen dan is immers per saldo winst voor het NNN gegarandeerd. Is dit niet het geval dan geldt onverkort het 'nee, tenzij'-regime.

Beoordeling van effecten van een ingreep op het NNN

Voor de beoordeling van de effecten van een ingreep en bij het nader invullen van de begrippen: 'geen nettoverlies', 'behoud van ambitie', 'versterking van het NNN' en 'kwaliteitsslag' zijn de volgende aandachtspunten ten aanzien van natuurkwaliteit belangrijk:

- Zowel de actuele natuurwaarden als het vastgelegde natuurdoel zijn relevant;
- Natuurwaarden worden primair afgemeten aan doelsoorten en natuurlijkheid (de kwaliteitscriteria van natuurdoeltypen);
- Behoud en ontwikkeling van natuurwaarden zijn afhankelijk van het voldoen aan een reeks van randvoorwaarden (met name bodemgesteldheid, waterkwaliteit, processen in de omgeving, minimumoppervlakte en beheer).
- Significant negatieve effecten betreffen zowel natuur- als hun randvoorwaarden;
- Lokale ingrepen kunnen (negatieve) effecten hebben op drie schaalniveaus: lokaal, regionaal (kerngebied van het NNN) en landelijk (hele NNN). De vervangbaarheid van natuur hangt af van meerdere ecologische aspecten alsmede relevante nationale beleidsambities.

Bijlage 2 Literatuur

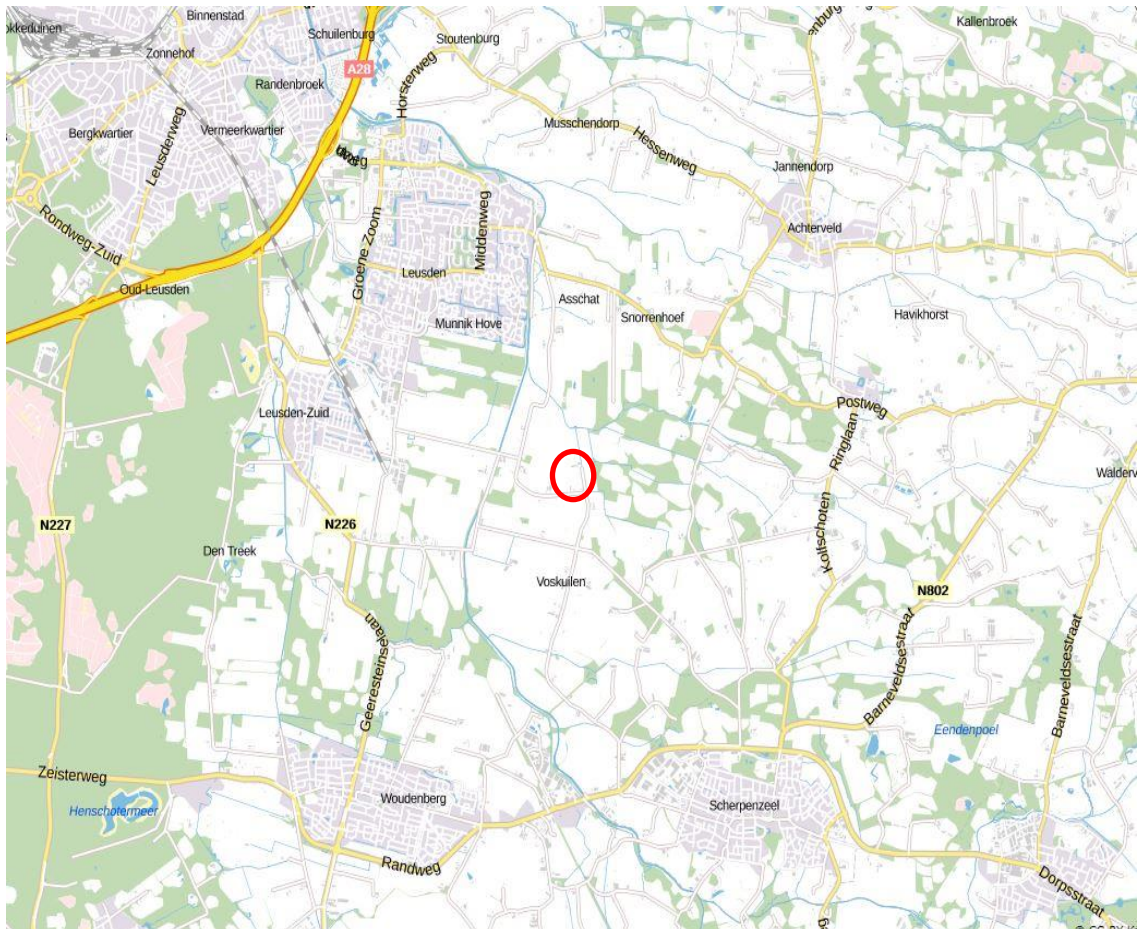
BIJ12 2017, Kennisdocument steenuil (*Athene noctua*) versie 1.0 juli 2017, BIJ12, Utrecht.

BIJ12 2017, Kennisdocument kerkuil (*Tyto alba*) versie 1.0 juli 2017, BIJ12, Utrecht.

BIJ12 2017, Kennisdocument huismus (*Passer domesticus*) versie 1.0 juli 2017, BIJ12, Utrecht.

NGB (Netwerk Groene Bureaus), soort inventarisatie protocollen in het kader van de Wet Natuurbeschermingen, versie juli 2017)

Bijlage 3 Kaart regionale ligging

Regionale locatie van het plangebied (rood omcirkeld; bron: pdok.nl)

Bijlage 4 Foto's van het plangebied

